

خدایا تلاشم را در این ماه بپذیر/ زیانکار واقعی چه کسی است

مرحوم آیت الله مجتهدی تهرانی در شرح فراز نخست این دعا می گوید: «اللهم اجعل سعئی فیہ مَشْكُوراً» در این بخش از دعا می خوانیم...

شرح دعای بیست و ششم ماه رمضان

مرحوم آیت الله مجتهدی تهرانی در شرح فراز نخست این دعا می گوید: «اللهم اجعل سعئی فیہ مَشْكُوراً» در این بخش از دعا می خوانیم، خدایا سعی و تلاش ما در ماه رمضان را بپذیر! واژه «مَشْكُوراً» به معنای «تشکر کن» است و مقصود آن در این دعا «بپذیر» و «قبول کن» است. آدم زحمت می کشد و روزه می گیرد، گرسنه و تشنه می شود؛ اما غذا و آب نمی خورد و کم خوابی ماه رمضان را تحمل می کند و اگر خدا تلاش های ما را قبول نکند، کاری از ما ساخته نیست. اگر زحمتی و رنجی کشیده شود و حاصلی در پی نداشته باشد، اتفاق ناگواری افتاده است.

وی تأکید می کند: گاهی ما باید غصه این مطلب را بخوریم که نکند اعمال ما را آفت بزند. مثلاً یک غیبت می تواند تمام زحمات ما را هدر دهد. اگر غیبت کنید 40 روز اعمال خوب شما در نامه اعمال شخص غیبت شونده نوشته می شود و اگر عمل خوبی نداشته باشید، گناهان آن شخص در نامه اعمال شما نوشته می شود. این روایت از معصوم (ع) است. در قرآن نیز خداوند می فرماید: «آیا به شما خبر دهم که زیان کارترین افراد چه کسانی اند؟ آنان که در زندگی دنیا، تلاششان گم شده و نابود می شود و در عین حال، خیال می کنند که نیکو عمل می کنند!» (کهف، 104). این خطاب الهی فقط به پیامبر(ص) نیست به همه ماست به آنانی که می روند و نمی رسند، عمل می کنند و نتیجه نمی گیرند. می جویند و نمی یابند. رنج می برند و گنج نمی برند. تلاششان بی فایده است و سعی شان بدون شکر! و این خسران است. اگر عمل انسان و سعی و تلاش او مورد رضایت خدا قرار بگیرد و پروردگار به عین عنایت در آن بنگرد و از او بخرد، چنین عملی «سعی مشکور» است یعنی سعی که سپاس الهی و تشکر را به همراه دارد.

این استاد فقیه اخلاق در تعریف سعی مشکور می گوید: سعی مشکور آن است که آمیزه ایی از خلوص و صدق داشته باشد. «صبغه الله» در آن باشد. ایمان و عمل صالح، طلب آخرت و در زمره ابرار بودن و... شرایط رسیدن به سعی مشکور است. آری، هرکس «آخرت» را بجوید و بطلبید و برای آن تلاش و سعی شایسته بنماید و دارای ایمان هم باشد، چنین کسانی سعی شان «مشکور» است. (اسراء. آیه 19) از خداوند می خواهیم روزه ما و اعمال الهی ما را سعی مشکور برشمارد و گناهان ما را مورد بخشایش قرار دهد.

در پی عیوب مردم نباشیم!

وی در شرح این فراز «وَدُّبْنِی فِیهِ مَغْفُوراً وَعَمَلِی فِیه مَقْبُولاً» از دعا، بر دوری از عیب جویی مردم تأکید کرده و می گوید: باید به خودمان بپردازیم و ببینیم که خودمان چه کار کرده ایم؛ آیا هیچ عیبی نداریم؟ گل بی عیب خداست و ممکن نیست که ما عیب نداشته باشیم. در روایت آمده که «چه می شود انسان را، یک خار کوچک را در چشم رفیقش می بیند؛ اما شاخه ای که در چشم خودش رفته را نمی بیند.» این روایت کنایه از این است که انسان عیب های بزرگ خود را نمی بیند؛ اما عیب کوچک مردم را می بیند. این حدیث از معصوم (ع) است که خوش به حال کسی که عیب خودش را می بیند و به عیب کس دیگری کاری ندارد.

مرحوم مجتهدی تصریح می کند: در این فراز از دعای روز بیست و ششم ماه رمضان خدا می خواهد ما را با بیامرز و اعمالمان را قبول کند! از خدا می خواهیم تا گناهانی که پیش از ماه رمضان انجام داده ایم را ببخشد؛ چون ماه رمضان، فصل درآمد معنوی و کسب ثواب است، حتی خوابیدن و نفس کشیدن در این ماه عبادت محسوب می شود. در ماه رمضان این همه درآمد وجود دارد و آیا امکان ندارد با این همه درآمد کسب شده، انسان جان خودش را از گرو دریاورد؟ پیامبر اسلام در خطبه شعبانیه می فرماید: «پشتتان از گناه سنگین شده و به گرو رفته است و در ماه رمضان بدنتان را از گرو در بیاورید.»

دلیل سختی نماز صبح و نماز شب خواندن چیست؟

وی در ادامه در سنگینی گناه به مثالی اشاره کرده و می گوید: برخی هنگام نماز صبح نمی توانند به خاطر سنگینی بلند شوند که از آثار

گناه است. شخصی به امام حسن عسگری (ع) گفت که هر شب قصد می‌کنم تا نماز شب بخوانم؛ اما نمی‌شود. امام فرمود: «گناه تو را زنجیر کرده است. دلیل اینکه کسی دلش می‌خواهد نماز شب بخواند اما نمی‌تواند، انجام گناه است و با استغفار می‌تواند آن را رفع کند. شعری هست که می‌گوید : «هر که سحر ندارد از خود خبر ندارد» هر کسی که هنگام سحر خواب است، نمی‌داند که کیست و باید خود را پیدا کند. حدیث از معصوم (ص) است که می‌فرماید، عجب است که مردم به دنبال گم‌شده خود هستند اما به دنبال خود نمی‌گردند.

مرحوم آیت الله مجتهدی در شرح این فراز از دعا«وَعِيبِي فِيهِ مَسْتَوْرًا»؛ می‌گوید: خدایا کاری کن تا عیب من مستور باشد و کسی از عیبم مطلع نباشد! خدا «ستارالعیوب» است و نگذاشته تا کسی از گناهان ما اطلاع پیدا کند. حدیث است اگر گناه بو داشت دو نفر کنار هم نمی‌نشستند. اگر عیب آدم عیان می‌شد کسی جنازه کسی را دفن نمی‌کرد. در پایان دعا می‌گوییم ای خدایی که از همه شنونده‌ها تو شنواتری! خدا همه چیز را می‌شنود. اگر یواش هم حرف بزنی خدا باز هم می‌شنود. حضرت موسی (ع) به خدا گفت که خدایا، اگر نزدیکی، من یواش صحبت کنم و اگر دوری بلند صحبت کنم؛ خدا فرمود: «من همنشین کسی هستم که یاد من باشد.» خدا شنواترین است؛ پس می‌گوییم، ای خدایی که از همه شنوایان شنواتری، این دعاها را درباره ما مستجاب کن!

نماز شب بیست و هفتم ماه مبارک رمضان

نمازهای مخصوصی برای هر شب ماه مبارک رمضان از حضرت علی (ع) روایت شده و ثوابهای زیادی برای هر شبی ذکر فرموده اند. این نمازهای مستحبی تماماً دو رکعت دو رکعت خوانده می‌شود و خواندن آن در حالت نشسته هم جایز است، لکن ایستاده افضل است.

نماز شب بیست و هفتم رمضان چهار رکعت (دو تا دو رکعتی) است که در هر رکعت بعد از حمد سوره تبارک، و اگر حفظ ندارد 25 مرتبه سوره توحید را بخواند که حضرت امیرالمؤمنین علی (ع) در ثواب آن فرمود: هر کس بخواند، خدا گناهان او و پدر و مادرش را می‌آمرزد.